

Список використаних джерел

1. Головченко В. В. Право в житті людини (статті). Київ : Оріони, 2005. 336 с.
2. Васильєв А. Ф., Иванов В. В., Притченко Р. С. Теория права и государства : учебник. Харків : ООО «Одиссей». 2006. 480 с.
3. Міжнародна поліцейська енциклопедія : у 10 т. / відп. ред. Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. Київ : «Видавничий Дім Ін Юре», 2003. 1232 с.
4. Головченко В. В. Эффективность правового воспитания: понятие, критерии, методика измерения. Киев : Наукова думка, 1985. 128 с.

Орлова Олена Олександрівна

доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

МІСЦЕ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ У ПРАВОВІЙ ОСВІТІ

Незважаючи на розмаїття вже наявних форм правового виховання, тривають постійні активні пошуки нових форм правовиховної діяльності, оскільки важливо використовувати найбільш дієві форми роботи, що дозволяють враховувати особливості правовиховної діяльності. На нашу думку, поряд з такими різновидами правової освіти, як юридична освіта та правова просвіта, слід виділити особливий вид – юридична клініка.

Термін «юридична клініка» виник в США. Перша згадка цього терміну належить німецькому професору Фроммгольду, який у 1901 році у журналі «Deutsche Juristen-Zeitung» оприлюднив свою статтю «Juristische Kliniken». Проводячи паралелі, у цій статті він вказував на те величезне значення, яке мають для лікарняної практики клініки, що існують при медичних факультетах, і пропонував створити аналогічні при юридичних вищих навчальних закладах, студенти яких під керівництвом професора проаналізували б не вигадані казуси, а безпосередньо надавали б юридичну допомогу тим, хто її потребує [1, с. 8].

Зазначимо, що назва «юридична клініка» є специфічною, оскільки її тлумачення є різним залежно від мови, в якій вона вживається. Зокрема, в словнику С. І. Ожегова поняттям «клініка» позначається «лікувальна установа, при якій ведеться наукова і навчальна робота» [2, с. 247]; акцент на тому, що це лікувальна установа. Тому бажано, разом з назвою «юридична клініка» вживати більш доступні для населення поняття, наприклад «безкоштовна юридична консультація» або «громадська приймальня з наданням безкоштовної юридичної допомоги».

Отже, дуже корисним вбачається запозичення перспективних та практично-корисних форм навчання, що вже кілька десятиріч використовують юридичні факультети країн Заходу. Останні, зокрема, охоплюють і діяльність студентів правових факультетів в «юридичних клініках». До того ж досвід власних українських юридичних вузів довів високу ефективність використання цієї форми навчання майбутніх фахівців права [1, с. 8].

«Юридична клініка» є структурним підрозділом вищого навчального закладу III – IV рівнів акредитації, що здійснює підготовку фахівців за напрямом „Право” і створюється як база для практичного навчання та проведення навчальної практики студентів старших курсів,» – зазначається у «Типовому положенні про юридичну клініку вищого навчального закладу України» від 3 серпня 2006 року [3].

Отже, юридична клініка є особливим різновидом правової просвіти (для населення) та юридичної (для збудувачів вищої освіти юридичних вузів) освіти. Для останніх юридична клініка – це діяльність з отримання практичних навичок збудувачами вищої освіти старших курсів через надання юридичних консультацій населенню.

Можна виділити такі основні риси юридичної клініки:

- офіційно впроваджений курс в університеті (спецкурс, факультативний курс);
- відбувається під наглядом і керівництвом викладачів;
- складається з семінарських та практичних занять;
- надається високий професійний рівень знань;

- зараховується студентам як курс навчання в дипломі;
- безпосередня безкоштовна юридична допомога малозабезпеченим верствам населення.

Саме в юридичній клініці студенти отримують певні навички юридичної практики та уявлення про те, що потребують люди і як можна захистити їхні права, спираючись на закон. Як правило, їхню роботу контролюють викладачі, які мають великий досвід у практичному застосуванні права; вони допомагають студентам отримати практичний досвід, підстрахувати їх, забезпечити компетентне та професійне уявлення клієнтів. Крім того, студенти відвідують семінарські заняття, на яких вони вивчають законодавство і процедури, необхідні під час роботи в юридичній фірмі та представництві в суді; там вони обговорюють етичні та практичні питання, які виникають в процесі роботи клініки. Студенти отримують завдання щодо вивчення правової літератури, в тому числі і чинного законодавства, які потім обговорюються на семінарських заняттях. Отже, студенти беруть активну участь у безпосередньому представництві клієнта.

Відповідні критерії для клінік:

- 1) інтегрованість юридичної клініки в структуру юридичного факультету та його навчального плану як дисципліни;
- 2) рівність юридичної клініки з іншими навчальними курсами;
- 3) територіальне розташування в межах вузу;
- 4) керівництво клінікою здійснюється викладачами вузу і юристами-практиками;
- 5) наявність тісних зв'язків та співробітництва з неурядовими організаціями.

З метою надання безоплатної правової допомоги з питань захисту прав і свобод людини на базі Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ у 2001 р. було створено Центр правової допомоги «Істина» [4], реорганізований в юридичну клініку відповідно до наказу ректора від 25.03.2013 № 97 [5], де студенти та курсанти під керівництвом викладачів надають безоплатну правову допомогу населенню. При юридичній клініці працює гаряча лінія – Call-центр юридичної клініки «Істина».

Життєздатність та перспектива розвитку юридичних клінік підтверджується тим, що за порівняно невеликий проміжок часу вони утвердилися в структурі низки вузів; діють з метою надання населенню безкоштовної юридичної допомоги; користуються популярністю серед населення; дозволяють студентам творчо реалізуватися, розкрити свій інтелектуальний потенціал; є ланкою між традиційним навчальним процесом і майбутньою практичною діяльністю.

Отже, актуальність «клінічного руху» в Україні беззаперечна, і він допомагає підвищити якість юридичної освіти.

Список використаних джерел

1. Жук Н. Інноваційні форми юридичної освіти. *Юридичний вісник України*. 2002. № 29. С. 1, 8.
2. Ожегов С. И. Словарь русского языка / под ред. д-ра филол. наук, проф. Н. Ю. Шведовой. 14-е изд., стереотип. Москва : Рус. яз., 1983. 816 с.
3. Типове положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України : Наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2006 року № 592. *Юридичний журнал*. 2006. № 9. С.16–17.
4. Положення про діяльність Центру правової допомоги «Істина» Дніпропетровського юридичного інституту МВС України : наказ ректора від 14 березня 2001 року № 54.
5. Положення про юридичну клініку «Істина» ДДУВС : наказ ректора від 25.03.2013 року № 97.